

A löszgyepek humuszban gazdag talajon kialakuló zárt szárazgyepek. Termőhelyük nagy részét felszántották, az Alföld mezsgyéin, kunhalmain, földvárain és a szikes puszták hátsóbb részein fennmaradt maradványfoltok őrzik csupán az egykori kiterjedt löszgyepek emlékét. Ezen apró méretű foltokon a kezelés visszaszorulása, illetve emiatt a cserjésedés, az özön-növények terjedése a legfőbb veszélyeztető tényező.

Előfordul a területen az **ártéri mocsárrét élőhelytípus** is, mely egykori ártéri erdők irtásrétje. Európában ritkának tekinthető élőhely, döntő hányada hazánkban található. Jelentős részük kialakításáért és fenntartásáért a gazdálkodás, a kaszálás és a legeltetés felelős. A táji léptékben diverzebb, természetesebb állományoknál érdemes feltárni a tájhasználat történetét, és ennek ismeretében meghatározni a gazdálkodás módját. A réteket leginkább a természetes vízkészlet elvesztése és az özön-növények terjedése veszélyezteti.

A Natura 2000 fenntartási terv

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásakor kijelölésre kerültek az ország Natura 2000 területei. Kijelölésük és fenntartásuk célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, helyreállítása.

Ezen cél elérésének egyik fontos eszköze az ún. Natura 2000 fenntartási tervek készítése, mely a Tőkei-gyepek természetmegőrzési terület esetében is elkészült és hozzáférhető. A fenntartási terv az adott Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat tartalmaz, kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Kiadja:

CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

6720 Szeged, Arany János u. 1.

Telefon/fax: +36 (62) 424-392

E-mail: csemete@csemete.com

Honlap: www.csemete.com

Fotók:

Bojtos Ferenc

Tóth Tamás

Grafika: Veres Hajnalka

A kiadvány

az *Európai Mezőgazdasági*

Vidékfejlesztési Alap

támogatásával valósult meg.

A Tőkei-gyepek Natura 2000 terület

(területkód: HUKM20028)

Miért fontos a Natura 2000 hálózat?

A Natura 2000 hálózat egy olyan komplex ökológiai hálózat, melyet az Európai Unió hozott létre annak érdekében, hogy tagállamainak még megmaradt, eredeti élővilágát megőrizze.

2004-ben Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásának feltételeként beillesztette az uniós irányelveket a nemzeti jogrendbe.

A Natura 2000 hálózatnak számos előnye van, ilyen például az élőhelyek és fajok védelmének azonos alapokon nyugvó, a tagországok összefogásával történő megvalósítása, de talán a legfontosabb a gazdálkodók bevonása az aktív természetvédelmi tevékenységbe.

Lényeges, hogy a Natura 2000 hálózat az általános vélekedéssel ellentétben nem a tilalmak és korlátozások halmozát jelenti a gazdálkodók számára. A Natura 2000 területek hatékony megóvása nem valósulhat meg a gazdálkodók ilyen irányú tevékenysége nélkül, ezért mindenképpen szükséges az együttműködés.

Fontos, hogy az érintettek megértsék azt, hogy ezek a területek mekkora értéket képviselnek, és ezáltal magukénak érezzék a felelősséget a területek és fajok megóvásában. A biológiai sokféleség fennmaradása gyakran a hagyományos földhasználati módoknak, technológiáknak, ezek fenntartásának köszönhető. Natura 2000 területek kijelölése pedig ott történt, ahol a közösségi jelentőségű állat- és növényfajok, valamint ezek élőhelyei számára megfelelőek a körülmények, ami az ott jellemző földhasználati módok megfelelő voltáról tanúskodik.

A Tőkei-gyepek

A természetmegőrzési terület kiterjedése 2986 hektár. A Körösszög kistáj száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos területén helyezkedik el. A gyepek szigetszerű kiemelkedésen, ún. löszmaradványfelszín-szigeten találhatóak, így a folyamszabályzás előtt ármentesek lehettek, kedvező feltételeket nyújtva az emberi letelepedéshez, amit számtalan kunhalom is jelez.

A természetmegőrzési terület kijelölése a közösségi jelentőségű élőhelyek, növény- és állatfajok elterjedése alapján történt. A Natura 2000 területté történő kijelölés célja, hogy a területen gazdálkodókkal együttműködve biztosítsa ezeknek az élőhelyeknek és fajoknak a hosszú távú fennmaradását.

A terület jelölő faja, a **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*), szinte mindenhol előfordul, ahol számára alkalmas élő- és szaporodóhelyet talál. A nagyobb és kisebb kiterjedésű vizeket egyaránt használja, viszont fontos számára a mocsári, vagy réti növényzet jelenléte. A faj számára a legjelentősebb veszélyforrást a lecsapolások, folyószabályozások, vízrendezések, vizes területek szántóvá alakítása jelenti.

A területen előforduló legjelentősebb jelölő élőhelytípusok a **pannon szikes sztyeppek** és **mocsarak**, illetve a **síksági pannon löszgyepek**. A legtöbb szikes a folyószabályozás következtében kialakult másodlagos változat, de előfordulnak több ezer évvel ezelőtt létrejött ősi szikesek is. A szikesek legfontosabb kezelési módja a legeltetés. Természetvédelmi és gazdasági szempontból egyaránt fontos, hogy azok jelentős részét minden évben járja legelő állat. Az alullegetetés éppúgy káros az élőhelytípus számára, mint a terület tartamos túllegeltetése.

